

Motion till riksdagen 2008/09:U6

av **Urban Ahlin m.fl. (s)**
med anledning av skr. 2008/09:11

Frihet från förtryck – skrivelse om Sveriges demokratibistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibistånd till Ryssland.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibistånd i övrigt.

Demokrati en förutsättning för utveckling

Som socialdemokrater tror vi inte på en förutbestämd utveckling. Vi vet att det är människor tillsammans som skapar framtiden genom målmedvetet politiskt arbete. Kampen har varit meningsfull och framgångsrik. Kolonialismen är historia, om än inte dess arv. Diktaturena är på reträtt. Den s.k. Internetrevolutionen är en sann revolution i den meningen att människor är närmare varandra än någonsin förut. Ut från tidigare helt slutna diktaturer kommer dokumentation av övergrepp och protester i realtid ut på nätet. De massiva fredliga protesterna i Burma hösten 2007 utgör ett exempel på detta, likaså det senaste årens bilder som kommit ut från Palestina där övervåld från israeliska soldater dokumenterats via foton tagna med mobiltelefoner.

Människors politiska frihet har på senare år ökat i världen. Möjligheten att påverka samhället genom politiska beslut har därigenom förstärkts. Fler människor än någonsin tidigare lever i demokratier. Men vi ser också att den positiva trenden till viss del har avstannat eller till och med börjat gå baklänges. Demokratibegreppet och de mänskliga rättigheternas innehåll ifrågasätts allt oftare av auktoritära regimer och på kulturella eller religiösa grunder. Demokratins möjligheter skrämmer den som har skäl att frukta folkstyre – och den som vill styra människors tankar.

För socialdemokratin som internationell rörelse är globaliseringen en möjlighet att stärka våra grundvärderingar. Vi vill bidra till att bygga upp funge-

Fel! Okänt namn på

rande globala demokratiska krafter som motvikt till det globaliserade kapitalets makt. Vi vill öka människors möjligheter till deltagande och inflytande.

Vi ska protestera mot övergrepp och auktoritära regimer men också använda dialogen som medel för förändring. Sverige ska samarbeta med demokratiska likasinnade stater men också med tydlighet och utan undfallenhet samtala med auktoritära regimer. Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter inom ramen för Sveriges utvecklingsarbete och utrikespolitik. Slaget om demokratin är långt ifrån vunnit.

Regeringens skrivelse

Regeringens skrivelse andas många goda avsikter men ger få konkreta besked om hur demokratibiståndet genom detta prioriteras, skärps eller ökas. Biståndsministern har själv i medierna medgett att en inriktning på demokratisering inte är något nytt.

Stöd till förändringsaktörer, exempelvis förkämpar för mänskliga rättigheter, oppositionella krafter i diktaturer och journalister, är mycket bra. Såsom vi tidigare stött, eller stöder, befrielseörelser i Sydafrika och Zimbabwe ska Sverige fortsätta göra det i Kina, Vitryssland eller Kuba. Vi vill dock varna för att göra sådant känsligt stöd till massmediala händelser. En förutsättning för att lyckas är ofta just att det sker diskret.

Satsning på demokratibistånd

Socialdemokraterna anser att de mänskliga politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella. Vi vill att Sverige ska arbeta för ett brett rättighetsperspektiv. Demokrati och mänskliga rättigheter är grundläggande i biståndet. Fattigdom handlar inte enbart om orimliga livsvillkor och hunger utan även om brist på inflytande och diskriminering. Socialdemokratiskt demokratibistånd, såväl bilateralt som multilateralt bistånd och EU-biståndet, handlar om att långsiktigt främja demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. Vi socialdemokrater vill ha en aktiv biståndspolitik för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet. Stöd genom organisationer för att stärka partiväsendet i världen bör öka liksom arbetet för fackliga rättigheter, kvinnors organisering och stöd både till och genom folkrörelser.

Den senaste tiden har organisationen av partistödet diskuterats. Det är fortsatt angeläget att partierna själva utser de partinära organisationer som har i uppgift att hantera partistödet. Denna ordning har fungerat bra och bör fortsätta.

Vi välkomnar att den borgerliga regeringen vill satsa på kampen för demokrati och mänskliga rättigheter i världen och fortsätta det viktiga arbete inom

utvecklingsarbetet som vi socialdemokrater alltid lagt stor vikt vid. Demokratibiståndet har, som regeringen nämner i sin skrivelse, hittills gett goda resultat. Den demokratisering regeringen gör i budgeten vill vi både förstärka och se till att den blir långsiktig.

Demokratibistånd till Ryssland

Regeringen beslöt tidigare att snabbavveckla Sveriges stöd till utvecklingen i Ryssland, samtidigt som situationen i Ryssland var och är mer oroande än på länge. Det är rimligt att Sverige drar sig ur biståndsinsatser för rysk infrastruktur, men samtidigt är det viktigt att fortsatt stödja insatser som främjar öppenhet och demokratisk utveckling. Ryssland behöver dialog, samarbete och stöd till en positiv utveckling. I riksdagen sade utrikesministern den 2 september 2008 angående en fråga om regeringen ämnade återinföra demokratistöd till Ryssland att ett sådant stöd kommer att finnas. Dessvärre har det trots utrikesministerns löften inte gått att utläsa någon ökning av sådant stöd i regeringens nyligen presenterade budget.

Detta är ett stort svek mot de modiga demokrati- och mänskliga rättighetsaktivister som verkar i Ryssland i dag. Klimatet för fria och regeringskritiska journalister i Ryssland blir allt hårdare och skördar allt fler liv. Enskilda organisationer blir alltmer reglerade, och oppositionspartier har mycket svåra förutsättningar att verka under. Sveriges regering har på senare tid haft det kanske högsta tonläget i Europa beträffande att på goda grunder framföra kritik mot Ryssland. Men samtidigt underlåter man att återställa stödet till dem som kämpar för en demokratisk utveckling i Ryssland. Vi socialdemokrater vill inom ramen för satsningen på demokrati- och MR-stöd självklart rikta sådant stöd till Ryssland.

Korruption

Huvudansvaret för en positiv utveckling ligger hos varje land och dess befolkning. Vi vill understryka vikten av god samhällsstyrning, vilket omfattar förvaltningen och uppbyggnaden av en statsapparat som på alla nivåer ska präglas av effektivitet, öppenhet, förutsägbarhet, rättssäkerhet och insyn och deltagande av samhällsmedborgarna. Detta är en förutsättning för utveckling. Korruption i alla dess former måste bekämpas.

Samtidigt vet vi att biståndet måste våga ta risker. De mest utsatta människorna lever inte i välordnade, välfungerande och välmående länder. Medvetna om detta måste vi löpande utvärdera vårt utvecklingsarbete och kunna förändra våra metoder för att nå resultat.

Bistånd blir utan verkan om det ges till korrupta regimer eller till stater som inte har ett genuint intresse av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Till en sådan regim ska bistånd inte ges. I fall med stater som varken

Fel! Okänt namn på

är demokratiska eller vill utveckla demokrati bör biståndet i stället kanaliseras till demokratifrämjande arbete via det civila samhället eller andra lämpliga aktörer. Zimbabwe är ett exempel på detta. Det finns också fall där ett lands utveckling passerat stadiet för traditionellt bistånd men där demokratisträvanden fortfarande måste stödjas, exempelvis i Ryssland.

Direkt demokratiarbete via ambassader och konsulat

För att Sverige ska kunna bedriva demokratibistånd krävs ofta att vi har en reell närvaro, vilket också regeringen tar upp i sin skrivelse. Vi ser därför med oro på hur besparingskraven på Utrikesdepartementet har lett till en rad nedläggningar av ambassader och konsulat som tycks ske utan någon genomgripande strategi. Beslut fattas och återtogs; ett konsulat räddas kvar men andra slås igen.

Regeringen bör ta initiativ till en bred översyn av Sveriges internationella närvaro i form av ambassader och konsulat i världen. Detta är inte minst viktigt för att motverka att biståndet urholkas. Exempel finns på länder där Sverige avbryter utvecklingssamarbetet och där också ambassaden läggs ned trots att den är ett viktigt verktyg i arbetet med att såväl behålla som utveckla relationer och partnerskap. Till viss del bör man kunna nyttja biståndsmedel för att behålla vår närvaro i utvecklingsländer, samtidigt som ambassaderna i större utsträckning ska kunna användas som mötesplats och dialogforum kring utvecklingsfrågor, demokrati och mänskliga rättigheter.

Stockholm den 9 oktober 2008

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kenneth G Forslund (s)

Carin Runeson (s)

Ameer Sachet (s)

Kent Härstedt (s)

Kerstin Engle (s)

Olle Thorell (s)